

Nieuwe methode om te werken aan kwaliteit

Zo zet je het beleid om in *pedagogisch handelen*

Elke kinderopvangorganisatie heeft een pedagogisch beleid waarin de pedagogische visie en uitgangspunten staan beschreven. Maar zo'n beleid wordt vaak niet vertaald naar een dagelijkse richtlijn, bleek uit onderzoek van kinderopvangorganisatie TintelTuin. Daarom is het niet altijd makkelijk om zo'n pedagogisch beleid toe te passen. Met de methode *Pedagogisch actief* kun je daar als pedagogisch medewerker verandering in brengen.

Kinderopvang heeft een traditie op het gebied van verzorgen. Veel zorgkwaliteiten zitten in het bloed van pedagogisch medewerkers. Dat herken jij ongetwijfeld. Je geeft de kinderen in je groep veel liefde en aandacht en je let goed op wat ze eten en drinken en wanneer. Ook probeer je ze te stimuleren in hun ontwikkeling, bijvoorbeeld met specifieke activiteiten.

Richtlijnen voor dagelijks gebruik

Maar de richtlijnen uit het beleid ook echt toepassen in je dagelijks werk blijft nog wel lastig. Want hoe werk je nu precies aan sociaal-emotionele competenties? En wat kun je doen om de motorische ontwikkeling te bevorderen? 'Bij TintelTuin wilden we ons eigen pedagogisch beleid eens goed onder de loep nemen. We zagen dat de medewerkers op de groep de kinderen alle liefde en persoonlijke aandacht gaven. Aan hun inzet dus geen gebrek. Maar kwam het handelen van onze medewerkers ook daadwerkelijk overeen met ons opgestelde beleid— en daarmee met de visie die wij aan ouders beloven na te leven?' zegt Cor Schuurman, algemeen directeur van TintelTuin. De Noord-Hollandse kinderopvangorganisatie startte in maart 2011 met een pilot. Deze pilot was het resultaat van een uitgebreid onderzoek dat door interne adviseurs en leidinggevendenden werd geleid. Op 13 van de 196 opvanglocaties werd van start gegaan met een project dat de kwaliteit van het pedagogisch beleid zou moeten versterken. In oktober 2011 werden de resultaten van het project gemeten. De kwaliteit van het pedagogisch beleid bleek te zijn verbeterd. 'Dit was met name het geval omdat onze medewerkers eenduidiger werkten. Daarnaast werd het pedagogisch handelen beter vastgelegd. Daardoor is de kwaliteit van het beleid op verschillende momenten goed te meten', legt Schuurman uit. De bevindingen van het onderzoek bij TintelTuin zijn vertaald voor algemeen gebruik in kinderopvangorganisaties. 'Het resultaat is de methode *Pedagogisch actief*. Met behulp van actieboeken, een handleiding en een website worden pedagogisch medewerkers en hun leidinggevendenden ondersteund

om de kwaliteit en de uitvoering van het pedagogische beleid te versterken', vertelt Schuurman.

Een steuntje in de rug

Als pedagogisch medewerker werk je binnen *Pedagogisch actief* dagelijks met een actieboek. Hiervan zijn twee uitgaven: één voor kinderdagverblijven en één voor de buitenschoolse opvang. In beide boeken vind je schema's met pedagogische acties die je op verschillende momenten uitvoert. Denk aan de dagelijkse binnenkomst en voedingsmomenten, het wennen van een nieuw kindje of het maken van kleine uitstapjes. Deze schema's gebruik je tegelijkertijd als checklist. De afbeelding op pagina 23 geeft zo'n schema weer, dat je kunt gebruiken bij het laten wennen van een nieuw kindje. 'Wat voor mij veranderd is sinds ik het pedagogisch actieboek gebruik, is dat ik me bewuster ben van de verschillen tussen kinderen van dezelfde leeftijd. Het ene kind kan al iets dat het andere kind nog moeilijk vindt. Je kunt daardoor kinderen gericht stimuleren of meer aanbieden', zegt Ryanne Hendriksen, pedagogisch medewerker bij kinderdagverblijf de Albatros van TintelTuin.

Ontwikkelen door spelen

Jonge kinderen ontwikkelen zich door te bewegen, te onderzoeken, te imiteren en vooral door te spelen. Als pedagogisch medewerker is aan jou de taak om kinderen op allerlei gebieden te begeleiden. Daarbij werk je aan een zestal competenties:

1. **Sociale competenties**
2. **Emotionele competenties**
3. **Expressieve en beeldende competenties**
4. **Motorisch-zintuigelijke competenties**
5. **Cognitieve competenties**
6. **Taal- en communicatieve competenties**

In het beleid van kinderopvangorganisaties moeten deze competenties gewaarborgd zijn. Binnen *Pedagogisch actief* zijn deze competenties vertaald naar activiteiten die pedagogisch medewerkers dagelijks kunnen inzetten. 'Het activiteitenbeleid geeft richting aan het pedagogisch handelen

'Sinds ik het pedagogisch actieboek gebruik, ben ik me veel bewuster van de verschillen tussen kinderen van dezelfde leeftijd'

en zorgt voor een breed aanbod waarin alle ontwikkelingsgebieden van kinderen aan bod komen', zegt Karin van den Hoek, locatiemanager bij TintelTuin.

Daarnaast is er een handleiding (*Handleiding Pedagogisch Actief!*) voor leidinggevendenden waarin wordt toegelicht hoe ze het activiteitenbeleid organisatiebreed kunnen inzetten.

'In de handleiding wordt de achtergrond van de methode verder uiteengezet. Stap voor stap is te lezen hoe je dit in je organisatie kunt implementeren', legt Schuurman uit.

Een nieuwe functie

De twee actieboeken met daarin de dagschema's en het activiteitenbeleid vormen de dagelijkse instructie waarmee de pedagogisch medewerker aan de slag gaat. Daarnaast introduceert de methode ook een nieuwe functie in de organisatie: de senior pedagogisch medewerker. 'Pedagogisch medewerkers kunnen intern naar deze functie solliciteren. De senior pedagogisch medewerker ondersteunt locatiemanagers in het bewaken van de pedagogische kwaliteit. Deze senior heeft een voorbeeldfunctie op de groepen en instrueert medewerkers. Hij of zij geeft uitleg en controleert de kwaliteit aan de hand van checklisten. Met deze checklisten kunnen verbeterplannen ➤

Word pedagogisch actief!

Bezoek de stand van Uitgeverij SWP tijdens het 2^e Jaarcongres: Leve het jonge kind!

Hoe pedagogisch medewerkers in hun dagelijkse werk omgaan met kinderen en ouders slaat direct terug op de uitstraling van de organisatie. Binnen een kinderopvangorganisatie staat de volgende vraag voortdurend centraal: hoe versterk ik de kwaliteit van ons pedagogische beleid? En hoe zorg ik ervoor dat onze pedagogisch medewerkers dit beleid op dezelfde manier uitdragen?

Met de serie *Pedagogisch actief!* kunt u als pedagogisch medewerker of manager in de opvang aan de slag om het pedagogisch beleid in uw organisatie te versterken. Onderdeel van de serie zijn twee instructieboeken voor pedagogisch medewerkers in de kinderdagverblijven *Pedagogisch Actief! KDV* en de buitenschoolse opvang *Pedagogisch Actief! BSO*. De instructieboeken bevatten een activiteitenbeleid en activiteitenprogramma's die ervoor zorgen dat kinderen veel meer spelend leren.

PEDAGOGISCH ACTIEF! KDV

Pedagogische acties en activiteiten voor het kinderdagverblijf

Cor Schuurman (red.)

ISBN: 9789088503917 | 128 pag. | € 18,50

Bestel online: www.swpbook.com/1630

PEDAGOGISCH ACTIEF! BSO

Pedagogische acties en activiteiten voor de BSO

Cor Schuurman (red.)

ISBN: 9789088503924 | 104 pag. | € 18,50

Bestel online: www.swpbook.com/1631

**Profiteer van korting,
bij afname van 25 ex.
betaalt u € 14,- per ex.**

Handleiding Pedagogisch Actief! geeft managers praktische handvatten om het pedagogisch beleid in de organisatie te versterken. In de Handleiding wordt u stap voor stap meegenomen: welke onderdelen dragen bij aan het versterken van uw pedagogisch klimaat en hoe kunt u dit implementeren?

HANDLEIDING PEDAGOGISCH ACTIEF!

Naar een sterker pedagogisch klimaat

Cor Schuurman (red.)

ISBN: 9789088504044 | 48 pag. | € 15,-

Bestel online: www.swpbook.com/1644

Kwaliteit is een keuze, die met behulp van deze aanpak sterk wordt vereenvoudigd. Naast de boeken is er een ondersteunende website www.pedagogischactief.nl met verdiepinginformatie. Daar vindt u formulieren, checklisten, tips en ander advies om aan de slag te gaan met de methode. Wilt u de kwaliteit van het pedagogisch beleid in uw organisatie versterken? Word pedagogisch actief!

Uitgeverij SWP voor educatie, vak & wetenschap

UITGAVEN VAN UITGEVERIJ SWP ZIJN VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL EN TE BESTELLEN OP ONZE WEBSITE
Postbus 257 | 1000 AG Amsterdam | T. 020 330 72 00 | www.swpbook.com | @SWP01

PEDAGOGISCHE UITGANGSPUNTEN	PEDAGOGISCHE ACTIES	RESULTAAT
(vervolg) STRUCTUUR EN RITUELEN	VOOR PEUTERS Je maakt bijvoorbeeld met foto's of pictogrammen aan de muur duidelijk hoe het dagritme op de groep eruitziet.	Het kind krijgt houvast aan het vaste dagritme op de groep.
KANSEN GRIJPEN (ONTWIKKELINGS- STIMULERING)	Je vertelt wat je doet en maakt het kind zo de nieuwe situatie duidelijk.	Het kind begrijpt wat er op de groep gebeurt.
	Je praat met het kind en benoemt wat je aan hem merkt en ziet.	Het kind voelt zich begrepen en het kind begrijpt zichzelf ook beter.
PRATEN, UITLEGGEN EN LUISTEREN	VOOR PEUTERS Je praat over thuis met het kind, eventueel aan de hand van foto's.	Het kind voelt zich gekend en op zijn gemak.
	Je laat de groepsruimte zien en benoemt wat er gebeurt.	Het kind leert de ruimte kennen.
ONDERSTEUNEN VAN DE RELATIES TUSSEN KINDEREN	Je introduceert het nieuwe kind aan de groep, noemt zijn naam en laat de anderen kennismaken.	Kinderen krijgen oog voor elkaar en hebben aandacht voor elkaar.
	Je noemt vaak de namen van de kinderen (bijvoorbeeld bij uitdeelmomenten en bij het zingen).	De kinderen leren elkaars namen.

Voorbeeld van een dagschema

worden gemaakt, op deze manier krijgt de locatiemanager nog meer zicht in de kwaliteit op de groep', zegt Karin van den Hoek. Shariska Luciana is zo'n senior pedagogisch medewerker. Zij vertelt hoe haar werkzaamheden eruit zien. 'Ik sta samen met mijn collega's op de groep. Tijdens het werken met een pedagogisch medewerker vorm ik een beeld van diegene. Ik analyseer waar zijn of haar sterke punten liggen en wat nog beter kan. De checklist ondersteunt mij hierbij. Als ik de checklist heb ingevuld, bespreek ik die met mijn collega. Aan de hand van mijn observatie en het gesprek stelt de medewerker zelf leerdoelen op. En daar coach ik in als ik met hem of haar samenwerk.'

Luciana vertelt over de meerwaarde van haar functie: 'Mocht een pedagogisch mede-

werker met vragen komen of concrete hulp nodig hebben, dan is het als locatiemanager lastig om te coachen of te begeleiden, omdat ze niet dagelijks op de werkvloer staat. En vaak wordt het ook als iets "zwaars" gezien als je locatiemanager je gaat observeren of begeleiden. Als senior sta je dichterbij je collega's en is de stap om hulp te vragen of aan te bieden dus laagdrempeliger.'

Haar collega Rianne Hendriksen bevestigt dit: 'Ik vind dat door de inzet van de senior de professionaliteit beter is geworden. Je krijgt veel goede tips en in je functioneringsgesprekken krijg je inzicht in wat goed gaat en krijg je leerdoelen te horen. Zo blijf ik mij daar bewust van en blijf je groeien. Ik merk dat de kwaliteit op onze opvanglocatie de Albatros gegroeid is en blijft groeien.'

*Deze nieuwe
methode ondersteunt
pedagogisch
medewerkers en
leidinggevendenden om
de kwaliteit van het
pedagogische beleid
te versterken'*

Een doorlopend proces

De methode werd begin februari dit jaar gelanceerd tijdens de 5e Netwerkbijeenkomst Middenmanagement voor Kinderopvang in Bussum. Van den Hoek: 'Ik werk nu enkele maanden met *Pedagogisch actief*. Belangrijk is om de grote lijnen uit het boek met elkaar door te nemen tijdens een eerste introductie. Pedagogisch medewerkers moeten de structuur van het boek begrijpen. Sinds de introductie wordt er tijdens ieder werkoverleg in teamverband in ieder geval één hoofdstuk besproken uit het actieboek. We behandelen het boek niet chronologisch maar naar behoefte; aan welk thema willen we de komende tijd werken? Dit kan per team verschillen. Vooraf lezen de pedagogisch medewerkers het hoofdstuk door. Het is dus een doorlopend proces. Een valkuil kan zijn dat medewerkers in de kinderopvang denken dat ze na de implementatie van *Pedagogisch Actief* niets meer hoeven te doen aan het pedagogisch beleid of het pedagogisch handelen binnen de organisatie. Maar de naam zegt het al: je moet wel pedagogisch actief blijven met elkaar.' ◀

Overzicht verschillende onderdelen van *Pedagogisch Actief*

1. De actieboeken *Pedagogisch actief!* voor KDV en *Pedagogisch actief!* voor BSO, met daarin de dagschema's en het activiteitenbeleid
2. De *Handleiding Pedagogisch actief! met ondersteuning voor de implementatie*
3. De functie senior pedagogisch medewerker
4. De ondersteunende website www.pedagogischactief.nl. Daar vind je aanvullende formulieren, checklisten en tips.

Meer informatie

- ★ *Pedagogisch actief! KDV* door Cor Schuurman (red.), Uitgeverij SWP, zie www.swpbook.com/1630
- ★ *Pedagogisch actief! BSO* door Cor Schuurman (red.), Uitgeverij SWP, zie www.swpbook.com/1631
- ★ *Handleiding Pedagogisch actief!* door Cor Schuurman (red.), Uitgeverij SWP, zie www.swpbook.com/1644
- ★ Ondersteunende formulieren, checklisten en tips vind je op www.pedagogischactief.nl

Implementatietrainingen

In de zomer van 2013 gaat TintelTuin van start met het geven van trainingen om de methode *Pedagogisch Actief* te implementeren in kinderopvangorganisaties. Via www.pedagogischactief.nl kun je je aanmelden voor de nieuwsbrief. Je wordt dan automatisch op de hoogte gebracht van de cursusedagen.